

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	1-й
Кафедра	Графіка	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	4

РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

Семестр 4 (27 січня – 10 травня 2024/25 н.р.)

Викладач Іващенко Ольга Василівна
Е-mail ivashenkoolga1974@gmail.com
Заняття За розкладом дистанційно

Консультації

За узгодженням з викладачем

Адреса 61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 1, ауд. 10
Телефон 057 706-03-50 кафедра графіки

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години у дистанційному форматі у Zoom конференції. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування як електронною поштою, так і за допомогою месенджера Telegram (0506611609). У разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача та в Telegram.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Робота в матеріалі» на другому курсі є певний обсяг знань з фундаментальних дисциплін таких як: «Рисунок», «Загальний курс композиції», «Кольорознавство».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Методичні матеріали

1. Іващенко О.В. «Робота в матеріалі»: методичні рекомендації першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Харків : ХДАДМ, 2020.
2. Христенко В.Є. Техніки авторського друку. Навчальний посібник. ХДАДМ – Харків: Колорит. 2004
3. Іващенко О.В. Наочний посібник з дисципліни «Робота в матеріалі» (кольоровий лінорит 4 семестр). Харків : ХДАДМ, 2023.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

В мовах дистанційного навчання необхідно мати засоби для комунікації: комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Для опанування дисципліни необхідно мати наступні матеріали та інструменти: лінолеум, штихеля, папір, картон, простий олівець, фарби типографські (біла, чорна, червона, жовта, синя), мастихін, валик для розкатки фарби, скипидар, розчинник 647.

Для вивчення студентами технік художнього друку лінориту та ксилографії, в стінах Академії обладнано лабораторію № 10. Все необхідне обладнання для друку естампів: позолотний прес, камені для розкатки фарби, валики, типографські фарби, мастихіни знаходяться в лабораторії та використовуються студентами за необхідністю в процесі навчання.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Робота в матеріалі» на другому курсі у 4 семестрі – вивчення різноманітних засобів створення графічного зображення за допомогою техніки художнього друку кольорового лінориту. Застосування навичок та знань отриманих з дисципліни «Робота в матеріалі» для вільного втілення свого творчого задуму.

Головною задачею 2 курсу (IV семестр) є опанування професійними навичками роботи в техніці високого друку – кольоровому лінориті.

У процесі вивчення дисципліни студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань. Теоретичний курс дисципліни знайомить студентів методами і прийомами створення графічного зображення за допомогою техніки кольоровий лінорит. Практичний курс дисципліни має на меті опанування студентами практичних навичок і прийомів створення друкарських форм та друкування естампів в техніці кольорового лінориту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- методи створення зображення характерні для кольорового лінориту;
- особливості друку кольорового лінориту;

уміти:

- створювати та друкувати естампи у техніці кольорового лінориту;
- працювати з інструментами, матеріалами та обладнанням, що призначені для створення естампу;
- використовувати друковані техніки для втілення авторських творчих задумів.

мати навички:

- малювання з натури для збору підготовчого матеріалу для створення ескізів;
- творчого підходу в розробці ескізів та оригіналів;
- друку кольорового естампу;
- оформлення робіт та організації експозиції.

Програмні результати навчання

У результаті навчання студенти мають:

- ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
- ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

Дисципліна покриває такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності(СК)

- СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметнопросторового та візуального середовища.
- СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
- СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- СК 6.Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
- СК 9.Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
- СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальним планом підготовки бакалаврів денної форми навчання, викладання «Роботи в матеріалі» у 4 семестрі передбачено в обсязі 5 кредити ECTS (150 годин). Із них: лекцій - 5 годин, практичних занять - 70 годин, самостійної роботи 75 годин.

4 СЕМЕСТР 7, 8 МОДУЛІ містять 3 теми:

Тема 1. Графічний аналіз роботи майстра у техніці кольорового лінориту (пейзаж).

Тема 2. Створення ескізу для кольорового лінориту (пейзаж)

Завдання 1. Нариси та зарисовки пейзажу з натури

Завдання 2. Створення ескізу з чорною рисувальною (2 кольори)

Завдання 3. Створення ескізу побудованого на кольорових плямах (3 кольори)

Завдання 4. Створення естампу

Виконання одного із ескізів в матеріалі на вибір студента

Тема 3 Створення ескізу для кольорового лінориту (Образний автопортрет)

Завдання 1. Нариси та зарисовки автопортрету з натури

Завдання 2. Створення ескізу

Завдання 3. Виконання ескізу в матеріалі

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді практичної роботи над розробкою ескізів за темою, виготовленням друкарських форм та друку естампів. Самостійна робота студентів спрямована на збір необхідної інформації та завершення практичних завдань за зазначеною тематикою.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів ескізів, процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ 4 семестр

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М7	Тема1.	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-5
	Тема2. Завдання 1. Завдання 2. Завдання 3.	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-35
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 7			0-40
М8	Тема 2. Завдання 4.	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-20
	Тема 3. Завдання 1. Завдання 2. Завдання 3.	<i>Виконання оригіналів. Поточні перегляди</i>	0-40
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 8		Перегляд робіт	0-60

РАЗОМ	0-100
--------------	--------------

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів з дисципліни «Робота в матеріалі»

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3 місце**) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевітками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «Робота в матеріалі» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх ескізах, авторських концепціях тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено плагіат, то робота скасовується та переробляється.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ для студентів Г22-1, Г22-2, Г22-3

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	лекція	Кольоровий лінійний ритм: особливості графічної мови. Методика створення кольорового лінійного ритму. Матеріали та	5		

			інструменти..			
2	1	практичні	Методика проведення графічного аналізу роботи майстра у техніці кольорового лінориту.	5	Затвердження роботи для аналізування	Робота представляється студентом на занятті .
3	2	практичні	Пейзаж, особливості побудови. Зарисовки, нариси, збір матеріалу для розробки ескізу.	5	Поточний перегляд	Нариси та зарисовки пейзажу з природи презентуються на занятті.
4	2	практичні	Зарисовки, нариси з природи збір матеріалу для розробки ескізу.	5	Поточний перегляд	Нариси та зарисовки пейзажу з природи презентуються на занятті.
5	2	практичні	Розробка ескізу для авторського пейзажу з чорною рисувальною (Завдання 1)	5	Поточний перегляд	Робота ведеться гуашшю, аквареллю, тушшю, цифрова графіка.
6	2	практичні	Розробка ескізу пейзажу побудованого на пляжах (Завдання 2)	5	Поточний перегляд	
7	2	практичні	Визначення алгоритму створення зображення (розкладання по кольорам)	5	Поточний перегляд	
8	2	практичні	Закінчення ескізів для створення авторського пейзажу в техніці кольорового лінориту.	5	Модульний перегляд	На перегляд мають бути наступні роботи: 1) Графічний аналіз роботи майстра. 2)Нариси за темою: пейзаж. 3)Закінчені ескізи пейзажу з чорною рисувальною, побудованог

						о на плямах 4)Розкладен ня ескізів на окремі кольори.
9	2	практич ні	Переведення ескізу пейзажу на лінолеум Гравіровка дошок	5	Поточний перегляд	
10	2	практич ні	Гравіровка дошок Пробний Друк	5	Поточний перегляд	
11	3	практич ні	Друк естампу	5	Поточний перегляд	
12	3	практич ні	Зарисовки, нариси з натури збір матеріалу для розробки ескізу Розробка ескізу для автопортрету	5	Поточний перегляд	Робота ведеться гуашшю, аквареллю, тушшю, цифрова графіка.
13	3	практич ні	Переведення ескізу на лінолеум, гравіровка	5	Поточний перегляд	
14	3	практич ні	Друк естампу	5	Поточний перегляд	
15		практич ні	Підготовка робіт на перегляд	5	Поточний перегляд	

Екзаменаційний перегляд робіт буде відбуватись у дистанційній формі. На перегляд студенти мають представити практичні роботи, які якісно сфотографовані або скановані, за наступними темами:

Тема 1. Графічний аналіз роботи майстра у техніці кольорового лінориту (збір матеріалу за темою та визначення алгоритму побудови естампу)

Тема 2. Розробка ескізу композиції пейзажу для кольорового лінориту (формат А-4)

Завдання 1. Нариси та зарисовки пейзажу з натури

Завдання 2. Створення ескізу з чорною рисувальною (2 кольори + рисувальна)

Завдання 3. Створення ескізу побудованого на кольорових плямах (3 кольори)

Завдання 4. Кольоровий естамп «Пейзаж»

Тема 3 Створення ескізу для кольорового лінориту (Образний автопортрет)

Завдання 1. Нариси та зарисовки автопортрету з натури

Завдання 2. Створення ескізу

Завдання 3. Кольоровий естамп «Автопортрет»

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Белічко Ю. Георгій В'ячеславович Якутович/Ю.Белічко. – К.:Мистецтво, 1968. – 87 с.
2. Лагутенко О. Українська графіка ХХ століття : [навч. посібник] / Ольга Лагутенко. – Київ : Грані-Т, 2011. – 184 с. : іл.
3. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття: [монографія] / О. Лагутенко. – Київ : Грані-Т, 2006. – 240 с. – ISBN 966-2923-14-4.
4. В'юнник А. Український екслібрис / А. В'юнник. – К., 1964. – 46 с.;
5. Шевченкіана в екслібрисі / Упоряд. В.І. Хворост . – Дніпропетровськ, 1993. – 166 с.;
6. Книжкові знаки Георгія Малакова / Упоряд. і вступ. ст. Дмитро Малаков. – К., 1998.– 100 с.;
7. Резніченко М. І. Художня графіка / М. І. Резніченко. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2011. – 272 с. 9. Омелян Я. Екслібриси: книжкові знаки / Я. Омелян. – Тернопіль, 2006. – 112 с.;
8. Бердичевський Я. Книжкові знаки сучасників Т.Г. Шевченка / Я. Бердичевський. – К., 2007.– 84 с.;
9. Бердичевский Я. И. Полвека с экслибрисом / Я. И. Бердичевский. – К., 2008 . – 202 с.;
- Нестеренко П. Історія українського екслібриса / П. Нестеренко. – К., 2010. – 328 с.;
10. Горинь Б. Графічна шевченкіана Софії Караффи-Корбут. К., 2014
11. Касіян В. І. Мистецтво графіки / В. І. Касіян. – К.: Держвидав, 1960.
12. Хмельовський О. Графіка і основи графічного мистецтва: навч. посібник / О. Хмельовський, С. Костукевич. – Луцьк: вид-во ЛДПУ, 2003. – 160 с
13. Бокань В. Українська графіка 1960–1970. К., 1997
14. Храмова-Баранова О.Л., Яковець І.О. Художньо-естетичне значення техніки ліногравюри в розвитку мистецтва і дизайну в Україні. Культура і сучасність: альманах. 2020. № 2. С. 104–108.
15. Степовик Д.В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко/ Д.В. Степовик. – К.:Наукова думка, 1986. – 235 с.
- 16.Владич Л. Василь Касіян/Л.Владич. – К.:Мистецтво, 1977. – 247с.
17. Логвин. Г.Н. З глибин. Гравюри українських стародруків ХVI – ХVIIIст/– К.:Дніпро, 1990. – 707 с.
18. Турченко Ю.Я. Український естамп/ – К.:Наукова думка, 1964. – 235 с.

19. Яців Р.М. Львівська графіка/– К.:Наукова думка, 1992. – 119 с.
20. Кальная Т. Техніки високого друку. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: матеріали міжнар. наук.- практ. інтернет-конф. (Переяслав, 29 січ. 2021 р.). Переяслав, 2021. Вип. 67. С. 158–162.
21. Поліщук А. А. Теорія та практика графіки: навч. Посібник. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 212 с.
22. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксієй – К.: ArtHuss, 2022. – 96 с.
23. Іттен Й. Елементи образотворчого мистецтва – К.: ArtHuss, 2023. – 167с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

- 1.Георгій Якутович та дитяча ілюстрація[Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://yakutovych.academy/illustrations/> – Загол. з екрану. – Мова укр.
- 2.Онлайн галерея Олесі Джураєвої [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://mala.storinka.org/%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD-%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%8F-%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%96-%D0%B4%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%94%D0%B2%D0%BE%D1%97.html> – Загол. з екрану. – Мова укр.
- 3.Топографія українського лінориту. Микола БонДаренко з Успенки [Електронний ресурс] / Режим доступу : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85310/1/Pobozhii_topografii.pdf;jsessionid=554E40E231FA05620558A6612392597E – Загол. з екрану. – Мова укр.
4. Цього дня народився художник Яків Гніздовський[Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://nspu.com.ua/bez-rubriki/cogo-dnya-narodivsya-hudozhnik-yakiv-gnizdovskij/> – Загол. з екрану. – Мова укр.
5. О. Л. Храмова-Баранова. Графічні техніки у розвитку мистецтва і дизайну в Україні[Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/1975/1/10.pdf> – Загол. з екрану. – Мова укр.
6. Техники печатной графики: [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://artageless.com/techniques-printmaking-419>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
5. Техники печатной графики. [Електронний ресурс]. Режим доступу :

<http://artageless.com/techniques-printmaking-419>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.

6. Что такое линогравюра и как это у меня происходит. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://liubatje.livejournal.com/25740.html>

7. Овчаренко Е. Таємниці друкованої графіки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://i-ua.tv/culture/26715-taiemnytsi-drukovanoi-hrafiky>

8. Вплив розвитку графічних технік на мистецтво в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/229566749.pdf>